XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 30. oktobra 1940 Št. 44.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Jugoslavija in Nemčija.

Država sliči nenavadno finemu in občutljivemu aparatu in treba je za obvladanje tega živega aparata uprav mojsterskih rok in ostrovidnih oči, ki s finim občutkom in primerno previdnostjo uravnavajo tisočero njegovih kolesc, občutljivih za vsak sunek od znotraj ali zunaj. „Modri državniki so največje bogastvo vsakega naroda“, tako je smel upravičeno zapisati slavni državoslovec in španski učenjak Donoso Cortes in dostaviti: „kajti materijal, katerega obdelujejo državniki, so živi ljudje, bitja s pametjo in srcem“. — Jugoslavija se sme imenovati srečna država, kajti krmarijo jo modri in spretni diplomati. To dejstvo so že svoječasno podčrtali nemški listi, omenjajoč povodom obiska kneza-namestnika Pavla v Berlinu državniško sposobnost predstavnika jugoslovanske krone in države. Slično priznanje razbiramo iz pisanja nemškega časopisja tudi ob nedavnem podpisu nove jugoslovansko-nemške trgovinske pogodbe. Da izhaja to priznanje iz jasnih in enoumnih izjav vodilnih mož kraljevine Jugoslavije, hočemo nakazati v naslednjem.

Sredi oktobra so v osrčju južne Srbije, Skoplju, blagoslovili 12 novih jadralnih letal. Slavje, katerega se je udeležilo tudi več ministrov s predsednikom Cvetkovičem na čelu, je izzvenelo v veliko patriotično manifestacijo predvsem ob predsednikovem poudarku, da je treba državi poleg osebne hrabrosti in tehnike predvsem duhovnega zedinjenja narodnega, in ob njegovi zunanje-politični izjavi: **„Temeljna smernica jugoslovanske zunanje politike je mir. Gospodarska povezanost s sosedi mora biti v teh težkih časih gospodarskih pretresljajev v Evropi podlaga v vsem narodno-gospodarskem področju. V tej smeri se skrajno prizadevamo, ker nam tako narekujejo naši najvišji interesi“.** Dne 19. oktobra je bila nato podpisana jugoslovansko-nemška trgovinska pogodba in ob tem velepomembnem dogodku je jugosl. zunanji min. dr. Cincar-Marković naglasil, da predstavlja Nemčija s 66% v jugoslovanski zunanji trgovini za Jugoslavijo največjega in nenadomestljivega partnerja, in ugotovil: **„Iskrenemu prijateljstvu in medsebojnemu razumevanju se moramo zahvaliti, da je gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo dalo dosedanje dobre rezultate. Poleg gospodarskega sodelovanja je tudi politično sodelovanje pokazalo z že doseženemi rezultati, da pomeni to sodelovanje za Jugoslavijo: mir nasproti vojni, konstruktivno delo nasproti raznim potresom. Okrepitev tega političnega sodelovanja nič ne ovira, ker danes to odgovarja obojestranskim dobro pojmovanim interesom“.**

Tudi berlinski uradni krogi in nemški tisk so primerno poudarili pomen nove pogodbe, ki je znak dobrih odnošajev med Jugoslavijo in Nemčijo. **„Ta sporazum“** — tako pišejo berlinski listi — **„naj služi kot primer drugim državam, da Nemčija in Italija želita prijateljskega sodelovanja s svojimi sosedi. Dogodek morajo videti tudi ljudje z druge poloble, ker nemški red in odnošaji ne zgledajo tako, kakor jim tam prikazujejo. Osišče Berlin—Rim dela na napredku za izmenjavo blaga in ta gospodarski sistem je tudi etično opravičen.“**

Značaj jugoslovanske zunanje politike podčrtava v nič manjši meri položaj nemške narodne skupine v kraljevini. Dunajski „Völk. Beobachter“ z dne 24. t. m. je v tem pogledu zabeležil sledeča značilna dejstva: **„V zadnjih tednih so bile številne želje nemške narodne skupine v Jugoslavije predvsem v kulturnem področju izpolnjene: otvorjena je bila cela vrsta novih šol, že obstoječe šole so bile razširjene. S tem je vlada po dolgih letih čakanja ugodila posebno nujni težnji Nemcev v Jugoslaviji. Kakor se čuje, se bavi vlada trenutno z načrtom, kako bi ustregla željam nemške narodne skupine po samoupravi nemških občin v Banatu in Bački.** Rumunski vzgled je zaostavil svoj vpliv tudi v Beogradu. Če v Sibinju (Hermannstadt) in Medijašu spet uradujejo nemški župani in če so bili v devetih drugih sedmograških in banatskih mestih imenovani nemški podžupani, pri čemer je imelo vodstvo nemške narodne skupine pravico predloga, potem je prav in umestno, da se dovoli nemška uprava tudi v nemških občinah Jugoslavije“. —

Nemški tisk v Jugoslaviji izboljšanje položaja nemške narodne skupine v državi lojalno priznava. Novosadski „Deutsches Volksblatt“ je — tako posnemamo po beograjski „Politiki“ — s posebnim zadovoljstvom zabeležil nedavno obljubo vladnega predsednika Cvetkoviča, da nastavi v nemških občinah nemške uradnike in v nemških okrajih nemške poglavarje, in še predsednikove zaključne besede: **„Prišel je čas, ko je treba tudi v politiki narodnih skupin nadomestiti vse ono, kar je bilo opuščeno. Stojimo pred velikimi prelomi. Svojo državo moramo izgraditi na novih temeljih. Evropa se spreminja in s tem moramo računati tudi mi, kajti tako zahtevajo interesi države in ljudstva.“**

Fundament dobrih odnošajev med dvema državama in narodoma pa je njuno medsebojno zaupanje, vzniklo iz sorodnosti dveh narodnih značajev. Če kdo, razume in ve ceniti hrabri nemški narod miselnost jugoslovanskega naroda, ki nikdar in od nikogar ni pričakoval, da bi mu kaj podaril, ki si je vse, kar je njegovega, priboril s svojo krvjo, in ki sme o sebi trditi, da ni bogat z blagom, a bogat s svojo slavo, svobodo in pravico.

Führerjevi zgodovinski sestanki.

Nemški poročevalski urad javlja:

Führer se je v sredo 23. t. m. sestal na špansko-francoski meji s španskim državnim šefom generalom Francom. Razgovora, ki se je vršil v prisrčnem duhu tovariške povezanosti obeh narodov, sta se udeležila nemški zunanji minister v. Ribbentrop in španski zunanji minister Serrano Suner.

Sestanek se je vršil v sredo popoldne. Obmejni kolodvor na zasedenem francoskem ozemlju je bil okrašen z rdečerumeno-rdečimi zastavami nacionalne Španije in z nemškimi zastavami s kljukastim križem. Razgovor se je vršil v Führerjevem salonskem vozu, kjer je bil španski vodja tudi zvečer Führerjev gost.

*

Führer je v četrtek sprejel francoskega državnega šefa in predsednika francoskega ministrskega sveta maršala Petaina. Pri razgovoru sta bila navzoča nemški zunanji minister v Ribbentrop in podpredsednik francoskega ministrskega sveta Laval.

Razgovor se je vršil na malem kolodvoru v zasedenem francoskem ozemlju. Maršal Petain je prispel z avtomobilom. Ob prihodu mu je bataljon nemške vojske izkazal vojaške časti. Sestanek se je vršil v Führerjevem salonskem vozu, nakar je Führer pospremil francoskega državnega šefa k njegovemu vozu. Tudi pri odhodu je oddelek nemške vojske maršalu Petainu izkazal vojaške časti.

*

Führer in duče sta imela v pondeljek v Florenci razgovor o trenutnih važnih vprašanjih. Razgovor se je vršil v duhu zveze med obema državama v prisrčni obliki in je dokazal popolno enotnost naziranj. Razgovora sta se udeležila zunanji minister v. Ribbentrop in kralj. italijanski zunanji minister grof Ciano.

Italija zahteva vojaška oporišča Grčije.

V pondeljek zjutraj je predal italijanski poslanik v Atenah grški vladi protestno noto svoje vlade. V noti ugotavlja italijanska vlada, da ima v rokah dokaze za grško-angleško sodelovanje in za obveze Grčije za to, da stavi Italiji sovražnim silam na razpolago vojaško važne pozicije svojega ozemlja — med temi letalska oporišča Tesalije in Macedonije. Nadalje opozarja Grčijo, da je vodila teroristično politiko proti Albaniji in da se za italijanske proteste ni zmenila. Italija se hoče izogniti vojni z Grčijo, kot garancijo za nevtralnost Grčije in varnost Italije pa zahteva od grške vlade pristanek na zasedbo nekaterih vojaških oporišč Grčije za dobo vojne z Anglijo. Italijanska vlada poziva grško, naj se zasedbi ne zoperstavlja in naj vkorakanja italijanskih čet ne ovira, kajti čete ne prihajajo kot sovražnik grškega naroda in Italija noče kršiti suverenosti in neodvisnosti Grčije. Italija pa bo vsak odpor zlomila z orožjem in odgovornost za posledice bi nosila grška vlada.

Italija praznuje v dneh 28. oktobra do 4. novembra 19 letnico fašistične zasedbe Rima.

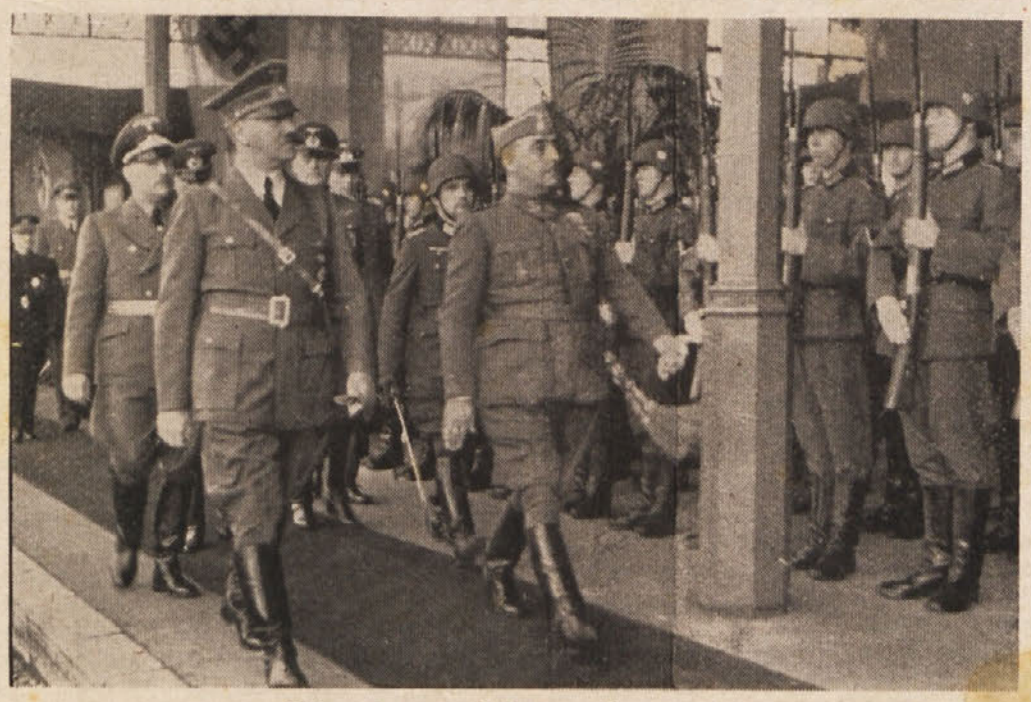

Führer in general Franco sta se sestala
na obmejnem kolodvoru zasedene Francije. Oddelek nemške vojske izkazuje državnikoma vojaško čast.
Hoffmann-Zander M.

Vojna proti Angliji.

Izvleček iz nemškega vojaškega poročila:

24. oktobra: Vsled neugodnega vremena so bila nemška letala včeraj samo na oboroženih izvidnih poletih in so vrgla bombe na London in neko tovarno v srednji Angliji. V noči so nemška bojna letala bombardirala London. Nekaj angleških letal je doseglo Berlin in vrglo zažigalne bombe na stanovanjske četrti. Požar v neki zadeti tovarni je bil takoj ugašen.

25. oktobra: Včeraj so bojna letala bombardirala naprave v južni Angliji, v noči pa napadla London in povzročila daleč vidne požare in eksplozije. V boju so prvič sodelovale skupine italijanskih letal in dosegle v vzhodni Angliji velike uspehe. Sovražnik je bombardiral Hamburg in vrgel nekaj bomb tudi na Berlin, pri čemer je bilo nekaj mrtvih in ranjenih.

26. oktobra: Napadi na London in druga angleška oporišča so se nadaljevali. Ob vzhodni angleški obali sta bili razkropljeni dve ladijski skupini in je bila pri tem zadeta angl. trgovska ladja.. Ponoči je bila razpršena tretja ladijska skupina pri Doverju. Ponoči so bombniki napadali London, Liverpool, Birmingham in druga angleška pristanišča. Nasprotni poleti na nemško ozemlje so ostali brez večje škode, skupno je bilo sestreljenih 17 angl. letal.

27. oktobra: Letalski napadi so se vršili naprej, posebno močne so bile eksplozije v neki kemični tovarni pri Birminghamu. Veliki angleški parnik „Empress of Britain“ z 42.000 BRT je zadela težka bomba in povzročila na njem velik požar. Posebno močni so bili nočni napadi na angleška oporišča. Angleška letala so zadela neko tovarno, sicer pa same stanovanjske četrti.

Amerika

V novembru se vršijo v Zedinjenih državah predsedniške volitve. Rooseveltov protikandidat republikanec Wilkie se je v nedavnem volilnem govoru izjavil, da ne bo, če bo izvoljen za prezidenta, nikakor pripustil ekspedicije ameriških čet v Evropo. Proti Rooseveltu nastopa tudi časnikarski kralj Hearst, ki pravi v enem svojih nedavnih člankov, da se je Japonska odločila proti vojni z Ameriko in da bo moral torej Roosevelt, ki hoče vojno, sam pričeti vojno proti Japonski. — Medtem se ameriški državljani, ki bivajo na Daljnem vzhodu, spravljajo v domovino.

Še 59.000 Nemcev se vrne domov

V Bukarešti so 22. t. m. podpisali pogodbo o povratku Nemcev južne Bukovine in Dobrudže v Nemčijo. Število prvih cenijo na 45.000 in drugih na 13.000. Večinoma so se naselili v ome

njenih krajih iz Besarabije v letih 1871 in 1890, ko je ruska vlada izožila njihove pravice. Medtem je prispelo preko ruske meje 87.000 in preko Jugoslavije oz. Madžarske 60.000 besarabskih Nemcev. Izselitvena akcija Nemcev iz južne Bukovine in Dobrudže se je v tekočem tednu pričela.

Teden v besedi.

V Parizu je začel izhajati dnevnik z naslovom „Le cri du peuple" (Klic ljudstva). Izdaja ga vodja bivše ljudske stranke.

Okroglo 18 milijonov ljudi so našteli povodom državnega štetja v Turčiji. V zadnjih 5 letih se je število dvignilo za dobra dva milijona.

V londonskem parlamentu je poslanec Wedgewood vprašal, kako je bilo mogoče uvrstiti v angleško armado kneza Štarhemberga, ki je kriv razpada avstrijske demokracije. Drž. podtajnik za letalstvo Balfour mu je odgovoril, da je Angliji dobrodošel vsakdo, ki zastavi zanjo svoje življenje.

Guverner britanske kolonije Aden je odstopil. To je za guvernerjem na Malti in v Sudanu tretji visoki angleški uradnik Bližnjega vzhoda, ki se je umaknil.

Japonski letalci so uničili veliko kitajsko letalsko tovarno pri burmanskem mestu Bhambo. Njihovi napadi na burmansko cesto se nadaljujejo.

V šangajski pokrajini na Kitajskem je nenadno izbruhnil hud mraz in zahteval doslej že 74 smrtnih žrtev.

Na švedskem jezeru Armasjärvi se je na nekem splavu potopilo 44 vojakov in civilistov.

Šef vojaške uprave v Franciji je postal general v. Stülpnagel.

Pogajanja Nemčije, Rusije in Italije so dovedla do ustanovitve nove, enotne podonavske komisije, v kateri so poleg omenjenih treh držav še zastopniki Rumunije, Madžarske, Jugoslavije, Bolgarije in Slovaške.

Vse organizacije Nemcev v Madžarski so se prostovoljno podredile osrednji „Narodni zvezi Nemcev v Madžarski".

Vodja Nemcev v Rumuniji, Andreas Schmidt, je ustanovil narodno-socialistično stranko Nemcev v Rumuniji in ji poveril zastopstvo političnih interesov Nemcev v državi.

Belgijska bivša ministra Pierlot in Spaak sta pobegnila iz konfinacije v Španiji na Angleško.

Jugoslovanska vlada je uvedla zaščito najemnikov, da prepreči svojevoljno dviganje stanarin.

Iz Šangaja na Kitajskem se izseli nad 3000 Amerikancev v domovino.

Drž. zdravstveni vodja dr. Conti se je mudil v Beogradu in je z beograjsko zdravniško zbornico razpravljal tudi o vprašanju zdravniškega izmenjavanja med obema državama.

Prosvetni minister Rust, ki je bival v Sofiji, se je vrnil v Berlin.

Rumunska vlada je postavila pred sodišče bivšega poljskega zunanjega ministra Becka, ki je spričo zadnjih dogodkov v Rumuniji skušal pobegniti, a so ga legionarji pred pobegom prijeli.

V noči na zadnjo sredo so na Švedskem nenadno pogorele 4 tovarne.

Rumunska vlada terja od Španije, naj ji izroči s kraljem Karolom pobeglega dvornega maršala Urdareana, ker da je glavni krivec umora vodje legionarjev Codreana. Španska vlada je želji ugodila.

5000 funtov nagrade so Angleži obljubili letalcu, ki bi potopil neko ob afriški obali zasidrano ital. križarko, katera izredno uspešno klubuje angleškim letalom in ladjam.

Na antilskem otoku Martinique so pristala ameriška letala. Otok je francoska last in hrani velike množine francoskega zlata.

Nemčija in Rumunija sta podpisali pogodbo, po kateri zapusti južno Bukovino in rumunsko Dobrudžo okoli 45.000 Nemcev.

Rumunska vlada je zaprla osobje poljskega poslaništva v Bukarešti, češ da je soudeleženo pri angleških sabotažnih dejanjih.

Iz naše države

Štiriletka se nadaljuje.

Führer je naslovil na drž. maršala Göringa sledeče pismo: Moj ljubi državni maršal! Pred štirimi leti sem Vam poveril izvedbo načrta, katerega sem objavil na strankinem dnevu časti. Nalogo ste izvršili z Vam lastno dejavnostjo in jo dovedli do največjega uspeha. Sedaj je Vaša naloga, da započeto delo kot poverjenik druge štiriletke nadaljujete in da ga predvsem prilagodite vojnim prilikam. Vsa dosedanja opolomočenja so Vam tudi odslej na razpolago. — Vaš **Adolf Hitler.**

Enoletnica generalne gubernije.

Svečanostim enoletnice Generalne gubernije v Krakovu so prisostvovali ministri Frick, Seldte in Meissner. Minister in gen. guverner Frank je podal pregled enoletnega dela. V poročilu je tudi poudaril, da si morajo biti drugorodna ljudstva v guberniji — Ukrajinci, Gorali, Huculi in Lemki — na jasnem, da je njihova bodočnost najožje povezana z usodo nemškega naroda. Svečanosti so se poleg imenovanih osebnosti udeležili vodilni možje gubernijske vlade.

Število dednih kmetij v pokrajinah.

Število dednih kmetij je doslej določeno šele za pokrajine bivše Nemčije. Izrazite kmetske pokrajine so Oldenburg, Schleswig, Hannover in Westfalen, kjer dosegajo dedni dvori nad 50 od sto vse površine. Bavarska šteje 46.1%, dočim so južnonemške pokrajine bogate po številu malih posestev, tako imata pokrajini Baden in Kurhessen komaj 15.6 oz. 17.5 dednih kmetij, Württemberg 25.6, Saarland 3.9 %. Deželi Mecklenburg in Pommern (Pomorjansko) beležita istotako vsled večjega števila veleposestev le 22.2 oz. 29.4% dednih kmetij. Številke Vzhodne marke še niso znane, vendar je sigurno, da bodo alpske pokrajine po številu dednih kmetij prednjačile. V bivši Nemčiji je glasom štetja 1938 skupno 685.000 dednih kmetij s površino 15.5 milj. ha.

Izgledi v poklicih.

Drž. mladinski vodja Axmann je izdal dnevno povelje, v katerem poudarja važnost državno-politično važnih poklicev, med katere šteje delo v kmetijstvu in rudarstvu, v stavbarskih strokah (zidarji, tesarji), v trgovini (v veletrgovini in zasebnih podjetjih) in v osnovnem šolstvu (učitelji). Ti poklici bodo stali — tako naglaša povelje — v delovnem procesu po vojni v ospredju.

Uspeh druge zbirke v državi.

Povodom cestne zbirke 12. in 13. oktobra je bilo za zimsko vojno akcijo v vsej državi nabranih skupno 22,079.044 RM, to je v primeri z lansko zbirko za 81% več. Na posamezne družine odpade znesek 96 pf.

150.000 RM je dala Koroška.

Povodom cestne zbirke Nemške delovne fronte je bilo v deželi nabranih skupno okroglo 150.000 RM za zimsko akcijo 1940/41. Pregled po posameznih okrajih je sledeči: Šmohor 4318.—, Celovec 40.000, Beljak 29.013.98, Velikovec 9000, Volšperk 15.057.68, Št. Vid 19.000.—, Špital 22.990.—, in Lienz 10.313.19 RM.

Film o narviških junakih.

Minister dr. Goebbels je odredil snimanje Narvik-filma, ki naj prikaže, česa je zmožen nemški vojak kljub pomanjkanju orožja, municije in živil. Režijo je prevzel znani režiser Karl Ritter, dramaturgična dela so poverjena Lützkendorfu, poročevalcu neke propagandne kompanije, ki je v te svrhe že bival 5 tednov na skrajnem severu. Predpriprave za film so v teku, film sam bodo snimali v prihodnjem letu.

Vesti iz Jugoslavije

Cvetkovič o notranjem posojilu.

Na banovinski konferenci Jugoslovanske radikalne zajednice za Moravsko banovino, ki je bila te dni v Nišu, je govoril tudi predsednik vlade Dragiša Cvetkovič. Cvetkovič je v svojem govoru razložil zunanjo in notranjo situacijo države in nato dejal: Kraljevska vlada se je odločila, da razpiše notranje posojilo od več milijard dinarjev. To posojilo bo služilo v prvi vrsti za javna dela, ki se bodo izvedla po celi državi. Predvsem se bo izpeljala melioracija zemljišč, sčimer bi se pridobil okoli en milj. ha plodne zemlje. Poleg tega je v državi še 400.000 hektarjev zemlje, ki sploh ni obdelana. To so močvirja in barja itd. . . . Dalje bo služilo posojilo regulaciji rek, elektrifikaciji države itd. Na ta način bomo rešili vprašanje pasivnih krajev in mnogo pripomogli k temu, da se ustavi nadaljno obubožanje kmetskega stanu".

Gradnja jadranske železnice se bo nadaljevala.

Jugoslovanski listi poročajo, da se bodo dela za nadaljevanje jadranske proge, ki bi imela peljati skozi Črno goro v Boko Kotorsko, v kratkem nadaljevala. Pretekle dni so prišli v Nikšič v Črni gori strokovnjaki prometnega ministrstva, ki bodo pručevali razna tehniška vprašanja v zvezi z nadaljevanjem gradnje jadranske železnice, ki bo peljala tudi mimo Nikšiča.

Dr. Korošec v Zagrebu.

Pretekli teden se je mudil predsednik senata minister dr. Korošec v Zagrebu, kjer je obiskal nadškofa Štepinca, podpredsednika vlade dr. Mačka, bana dr. Šubašica in druge ugledne hrvatske politike. Iz Zagreba se je dr. Korošec odpeljal v znamenito božjo pot Marijo Bistrico.

Nesreča prometnega letala.

Na prometni črti Borovo-Zagreb se je pretekli teden ponesrečilo potniško letalo. Treščilo je iz neznanega vzroka blizu Borovega na tla in pokopalo pod seboj sedem potnikov.

Jugoslovanski muslimani iz Bosne in Hercegovine so vsako leto romali v Meko. Letos pa tega romanja zaradi vojnih razmer ne bo. Romarji so namreč dobili na vprašanje, kako bi mogli romati v Arabijo, odgovor, da bi jim tega nihče ne mogel svetovati. Zato bo letos romanje muslimanov v Meko odpadlo.

Otroška žalost. Mala Rozika prihiti ob sončnem zahodu vse zasopljena in solzna v hišo in kriči: „Mamica, mamica! Glej, sonček je padel v vodo, brž naj mu gre hlapec Joža na pomoč!" — In modra mamica se mali Roziki ni zasmejala, ker je bila mala žalost preresnična.

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(6. nadaljevanje.)

Vesel šum je sprejel geometra; učitelja so skoraj prezrli. Tiho in sramežljivo se smešeč je sédel konec mize in se zagledal na steno v veselo Grützner jevo sliko: Falštaf koraka po ulici, droben paž mu nosi mogočen meč. Dvoje nagajivo veselih obrazov se je nagnilo skozi okno na ulico.

V naslednjem trenutku se je zapletel Sivec v naravosloven pomenek z Mlakarjem, ki ga je redno vlekel, odkar ga je bil pošteno osmešil pri zadnjem jesenskem lovu, z „zajcem na ležišču". „Verna duša" učitelj Sivec se je vedno znova opravičeval, da mu lovske šege niso znane in da je bil prvokrat na lovu.

„Čestitam, gospod Sivec," je zdaj vzkliknil Mlakar. „Glejte, no. Kdo bi si bil mislil. Torej tudi z naravoslovjem se ukvarjate? Krasen članek! Čestitam."

„Kaj pa je, kaj?" je vprašal stari gospod Pencin.

„Naš gospod Sivec je priobčil temeljit spis, kako se herbarizira."

„Bravo!" se je vzdramila veselo družba.

„Dà, poslal sem spisek stanovskemu glasilu," je rekel iznenajeno vesel Sivec. „Torej so natisnili?"

„Imenitno," je pripomnil notar. Nagrada je gotova. Za pijačo boste dali."

„To se spodobi, kajpada!" je menil dekan in prikimal. V njegovih očeh je sinila visoka dobrohotnost.

Sivec se je ozrl po gostih. Toplo mu je bilo. V srcu je blagroval ta svoj srečni dan. Rahlo nestrpen je postajal. Če je poštar bral njegov spis, je jasno, da je list izšel. Doma mu leži na mizi in ga čaka. Naglo je dvignil kozarec in poklical gostilničarko.

„Kam, kam?" je vzkliknil Mlakar.

„Oprostite, večerjal še nisem."

„Tako. Večerjal še ni. Pa nam jo hoče odkuriti. Ne pojdeš, brate! Gospa Zofija, večerjo gospodu učitelju! Na moj račun! Ampak uhajal ne bo."

Učitelj Sivec je ostal.

Nekaj trenutkov pozneje ga je družba pozabila in mogel je nemoteno misliti na svoj spis, na svoj dnevnik, na svojo tiho srečo. Dobro, sladko mu je stopalo v glavo, oživel je, zardel in se razposajeno smejal šalam, ki so puhtele ob omizju. Župnik, Pencin in Fratnik so vstali ob desetih, drugih so se tesneje stisnili.

„Duša, pij!" je nagovoril Sivca geometer in mu nalil. Sivec je dvignil obraz. Preslišal je bil pogovor mož.

Bradač je bil rekel:

„En liter je moj."

„Kako?" je vprašal Mlakar. „Ti plačaj svoje, pa je."

„Ne," je odvrnil Bradač. „Zofija, odračunajte."

„Je že gospod geometer plačal," je povedala.

„Od hudiča ste. Zastonj ne pijem," je vzrohnel Mlakar, „Zofija, pa ga daj še posodico."

„Kar dve, da bo vsem prav," je pripomnil Bradač.

Koncipijent Povšič je oživel. Pil je redno svojo skromno mero. A kadar so drugi plačevali, se ni branil. Oni drugi pa so radi plačevali. Prijalo je njihovi bahaški navadi, ki so jo dedovali iz roda v rod . . .

Vidno so rastli v vinsko razpoloženje. V tiho mesečno noč, ki jo je polnil šum bližnjega sovodja nizko v globokih strugah, je udarjala šala, vesel smeh, skrita kvanta. Geometer se je razigral do skrajne živahnosti. Gospa Zofija je prisedla in si venomer brisala oči od veselega smeha. On pa se je opajal sam v svoji razigranosti; pripovedoval je zgodbe iz svojih dijaških let, svojih dogodkov z vozniki in krčmarji, svoje norosti v velikem mestu, kako je lezel na svetiljke, dramil zaspane vratarje in nagajal mestnim čuvajem. Vmes je vpletal doživljaje na kmetih, po župniščih, pri kartah, vinu in plesu po zaprašenih kmetskih podih. Kar samo je vrelo iz njega, naravno, neprisiljeno.

Polnoč je jeknila od cerkve. Krčmarica je naglo vstala.

„Gospodje, pozno bo."

„Brez črne kave ne grem, Zofija," je rekel Mlakar, „danes je moj dan."

„Seveda, kolikokrat še letos."

„Da, gospa, malo črne kave," je silil koncipijent. „V kuhinjo se bomo preselili, pa prav tihi bomo."

„Seveda, vi, pa tihi."

Geometer ji je rahlo položil roko ob pas in rekel:

„Pa daj, tetka, usmili se jih."

„Če še Vi silite — saj moram!" se je vdala in šla pred njimi. Koncipijent se je rinil za njo.

„Dostojno!" je velela odločno.

Tokrat se je izluščil iz svoje zaspanosti in omotice učitelj Sivec, pogledal debelo okoli sebe in vzkliknil:

„Čudovita noč!"

Opotekel se je za drugimi, utonil v prijazni kuhinji in se je ves čas smejal v nezavestni milini ob močni geometrovi veselosti. Videl je vesele Zofijine oči in njeno roko, ki jo je položila Pozniku na rame. Čudil se je, vkolikor se je mogel motno zavedati, mirni neprisiljenosti človeka, ki so ga pred vsemi odlikovale ženske in ki ni bil ne vsiljiv ne nadležen, prav nič vinski ali gobezdav, samo veder v najvišji meri, vesel svojega zdravja in trtnega soka, ki mu je polnil in plal pod zagorelo poltjo. (Dalje sledi.)

Naš prvi državni poslanec.

Stoletnica rojstva stolnega prošta Lamberta Einspielerja.

Koroški Slovenci smo v cesarski Avstriji postavili dva državna poslanca, ki sta zastopala naše narodne težnje v dunajskem zboru avstrijskih poslancev: prvi je Lambert Einspieler, drugi France Grafenauer. Oba je volilo slovensko ljudstvo koroške dežele v svobodni volitvi in sta tako postala živi kos zgodovinskega prava naše narodne družine. Razloga torej dovolj, da se prvega obeh ob stoletnici njegovega rojstva spomnimo tudi v našem tedniku.

Lambert Einspieler se je rodil 10. septembra 1840 pri pd. Krivcu v Svečah. Tedanji sveški župnik Herker, ki je že prej bil odkril vrline mladega Andreja Einspielerja, poznejšega našega narodnega voditelja, je dal pobudo, naj bi mladi Lambert po ljudski šoli stopil v celovško gimnazijo. Po dovršeni gimnaziji se je Lambert odločil za duhovniški poklic in je vstopil v celovško semenišče. V avgustu leta 1863 je v Svečah pel novo mašo. Nato ga je škof dr. Wiery poslal službovat zapored v Kaplo ob Dravi, Žabnice in Beljak. Po komaj 5 letnem pastirovanju na deželi je Lambert Einspieler postal škofov tajnik in dvorni kaplan. S svojim visokim predstojnikom se je udeležil vatikanskega cerkvenega zbora, se po povratku iz Rima s toplo vnemo posvetil poklicnemu delu, bil v svojem 35. letu imenovan za konzistorialnega svetnika in leta 1881 za škofijskega kanclerja. V zadevnem odloku je škof dr. Funder navedel za razlog imenovanja, „ker smatram za nujno potrebno, da vodi pisarniške posle pomočnik, ki je zmožen tudi slovenskega jezika“. Leta 1884 je avstrijski cesar imenoval Einspielerja za stolnega kapitularja, dve leti navrh mu je škof dr. Kahn poveril čast kapiteljskega vikarja in leta 1899 službo stolnega prošta. Lambert Einspieler je umrl 3. februarja 1906 v 66. starostnem letu.

Lambert je bil že v svojih mladih letih v dobri šoli svojega bratranca in velikega rodoljuba Andreja. Po njegovem prizadevanju in pobudi je postal za Andrejem vodnik in svetovalec koroških Slovencev. Njegov dom je bil nekako središče tedanjega narodnega življenja celovških Slovencev, pri njem je zamogel vsakdo dobiti najpodrobnejše podatke o narodnem položaju slovenske koroške družine. Tako je bil veleugledni duhovnik leta 1897 pri splošnih volitvah izvoljen v okraju Celovec—Velikovec za državnega poslanca. Kot javni predstavnik in zastopnik koroških Slovencev je Einspieler dunajsko vlado ustmeno in pismeno opozarjal na krivice, ki se godijo njegovemu ljudstvu. S posebno ljubeznijo se je oklenil ljudskega šolstva in se z vsemi sredstvi trudil za njegovo izboljšanje. Udejstvoval se je še kot zadružnik in je soustanovitelj celovške posojilnice in sinčevaške gospodarske zadruge.

Mnogo svojih sil je Lambert Einspieler posvetil procvitu Mohorjeve družbe. Družbin odbor ga je po smrti velezaslužnega Antona Janežiča imenoval za svojega tajnika in po smrti prvega predsednika dr. Müllerja za njegovega naslednika. Družbino veliko kulturno delo nosi njegov pečat skozi dolgih 30 let. Pridno je v njenem okviru urejeval in še sam pisateljeval, se trudil za družbino tiskarno in družbin lastni dom in ves srečen smel ugotavljati lepe uspehe svojega prizadevanja.

Zadnja pot Lamberta Einspielerja je bila narodna manifestacija. Cerkveno opravilo je opravil škof sam, navzoči so bili dež. predsednik in dež. glavar ter številni dež. odborniki in poslanci, slovenski narod pa se je v tisočih zgrnil in prihitel v Celovec, da izkaže zadnjo čast svojemu velikemu sinu. V družbinem grobišču v celovškem Šentrupertu počiva poleg Andreja Lambert, poleg boljšega boljši, poleg značajnejšega značajnejši.

‚Koroški Slovenec“ je vidna, vez naše narodne družine!

Širom naše zemlje

Vrt vseh svetnikov.

V juliju t. l. so v Ljubljani slovesno blagoslovili Žale, vrt kapelic, posvečenih svetnikom, ki so posebni zaščitniki mesta in meščanov. Že prej je mestna občina uredila dostojno božjo njivo, imenovano Navje, v kateri počivajo trupla velikih Slovencev, nato se je mesto na pokopališču sv. Križa z zgraditvijo velike kostnice oddolžilo borcem za svobodo in končno je zgradilo še mrtvašnico in sicer po načrtu velikega mojstra prof. Plečnika. Ta, rajnim namenjeni dom sestoji iz samih kapelic, posvečenih farnim patronom mesta Ljubljane sv. Nikolaju, Petru, Frančišku, Antonu, Jakobu, Janezu, Cirilu in Metodu, Marijinem oznanenju in še drugim priprošnjikom. Poudaril je ob otvoritvi ljubljanski župan dr. Adlešič, da so Žale jasen odraz pobožnosti slovenske duše. Pretresljiv je bil po opravljenem blagoslovitvenem obredu nagovor prevzv. škofa dr. Rožmana.

Na grobu. fot. Nog.

Ne moremo dostojnejše obhajati praznik Vseh svetnikov in dan vernih duš, kakor če se poglobimo v globoke misli škofa dr. Rožmana, izgovorjene ob blagoslovitvi ljubljanskih Žal: „Telo človekovo je najplemenitejše in najumetnejše orodje duše — inštrument, ki ga je mogla izmisliti edinole božja modrost, ustvariti pa božja vsemogočnost. Zato mu gre čast in hvaležnost tudi potem, ko ga duša ne rabi več.

Telo kristjana je posvečeno — bolj kot so najsvetejši kraji. „Ne veste li, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva?“, vprašuje sv. Pavel in dostavlja: „Tempelj božji je svet, in taki ste vi“ (I. Kor. 3, 16. 17). Telesu, ki je bilo tempelj Duha božjega, v pravem pomenu prebivališče božje, gre spoštovanje in čast tudi ko je to sveto službo odslužilo.

Telo človekovo bo zopet vstalo. Tu, na pravkar blagoslovljenem kraju za naša telesa ni konec koncev. Ta kraj je kakor shramba, kjer se skrbno hrani in pripravlja seme, preden se vseje v njivo. Truplo, mrtvo sicer, je seme, ki se vseje v božjo njivo, da vsklije k novemu, neminljivemu življenju. „Ne čudite se temu, kajti pride ura, v kateri bodo vsi, ki so v grobeh, zaslišali glas Sinu božjega: in kateri so delali dobro, bodo vstali k življenju, kateri pa so delali hudo, bodo vstali k obsodbi“ (Ju. 5, 28. 29) — tako govori Gospod, ki ima besede večnega življenja.

Ta Odrešenikova beseda razliva tolažbo v najgrenkejšo žalost, ko se srce poslavlja od ljubega zunanjega lika drage osebe — ko nam izginja njena vidna navzočnost. Res je ta kraj žalostni kraj bridkega slovesa — a kakor mehka zarja plava nad temi kapelicami, s toliko plemenito obzirnostjo zgrajenimi, beseda Zveličarjeva: „Pride ura in je že zdaj, ko bodo mrtvi slišali glas Sinu božjega“ — „da se ne boste žalostili kakor drugi, kateri nimajo upanja“ (I Tes 4, 13.).

Ta čudovito lepo zgrajeni kraj pa nosi v sebi za nas tudi dragocen življenjski nauk: Spoštuj svoje telo!

Če je telo orodje neumrljive duše, če je tolikokrat posvečeno bivališče božje, če je seme, ki naj vsklije ob svojem času v vstajenje za večno življenje, če potem takem zasluži mrtvo truplo človekovo in kristjanovo spoštovanje, koliko bolj mora vsak sam svoje telo spoštovati in spoštovati telesa svojih bližnjih: „Ali ne veste . . ., da imate telo od Boga in niste svoji? Kajti za drago ceno ste odkupljeni. Poveličujte torej Boga v svojem telesu!“ (I Kor 6, 20.).

Poveličujmo Boga v svojem telesu s tem, da ga uporabljamo po božji volji v vse te namene, za katere nam ga je Bog dal. Tako bo tudi ob vstajenju naše telo poveličano in bo zaslužilo ob smrti in pogrebu spoštovanje in čast.

Bog bo svoje gotovo storil, če bomo tudi mi storili, kar moramo z njegovo pomočjo storiti — potem bo tudi za vse naše drage in za nas same pot, ki bo končno šla skozi Žale, pot v vstajenje in življenje. Tako naj se zgodi!“

Notranji minister je za čas vojne odredil odpravo postavnih praznikov 1. novembra (Vsi sveti) in 8. decembra (Brezmadežno spočetje). Pokrajinski drž. namestniki so dobili zadevna podrobna navodila za izvedbo vladno odredbe.

Pokr. državni namestnik je odredil **prijavo vseh psov,** vrženih v času od 1. aprila 1935 do 1. novembra 1939, ki pripadajo sledečim pasmam: nemški ovčarji, Dobermann, Airedale-Terrier, nemški Boxer, Riesenschnauzer in Rottweiler ter križanci omenjenih plemen v velikosti 50 do 70 cm. Pse prijavijo lastniki orožništvu, ki jim izstavi posebno potrdilo. Lastniki psov naj so hkrati pripravljeni na oddajo imenovanih psov v vojaške svrhe.

Oddaja kruha in peciva hotelom, gostilnam in kavarnam se odslej sme vršiti samo proti nakaznicam za kruh. Zato bodo gostilničarji, ki oddajajo kruh ali žemlje gostom brez nakaznic, kaznovani z globo do 1000 RM.

Cestni čevlji se lahko kupijo brez sicer običajne nakaznice, če njihovi podplati in gornji del niso iz „pravega“ usnja. Podplati so lahko leseni, gumijasti ali iz starega usnja, gornji del je lahko iz zajčje ali ribje kožice.

Penk — Ponikva pri Pliberku. Pred poročni oltar sta stopila Drakslarjev Nacej in Lipševa Metka z Bistrice. Novoporočencema želimo obilo sreče v ustanovljeni in blagoslovljeni družinici!

Ferlach — Borovlje. Dne 12. t. m. je bil pod vodstvom tukajšnjega strok. učitelja g. Justa, sklican v dvorani glavne šole sestanek prijateljev in interesentov sadjarstva. Kot referent je nastopil g. Taudek in še nek drug strokovnjak iz Celovca. Naročilo se je, naj vsak, kdor ima kak nepoznan sad, prinese vzorec seboj, da se eventuelno ugotovi, kakšne vrste je. Sestanek je bil dobro obiskan in prijatelji sadja so prinesli toliko vrst različnega sadja seboj, da se je marsikdo začudil. Predavanje je bilo zelo zanimivo, dokazalo je, koliko napak se napravi posebno z nepravilnim gnojenjem. Dve brizgalnici sta na razpolago in želi se, da bi se čim največ izrabili, ker škodljivci pač nikjer ne počivajo. Referent iz rajha, ki je sedaj prideljen preiskovalnemu uradu za sadjarstvo v Celovcu, je dodal marsikaj zanimivega o raznih poizkusih v tej panogi ter povdarjal, da so posebno naši kraji, kjer imamo toliko mraza in razlike v temperaturi, poklicani, da sodelujejo. Marsikatera sadna vrsta je takorekoč še nepoznana in se je ravno v najhujšem mrazu dobro obnesla. Preizkusi se bodo delali v tej smeri naprej in kar bo dobrega, se bo pospeševalo, da pride vsemu ljudstvu v prid. Na športnem prostoru na Doleh so tekmovali zadnjo nedeljo 20. t. m. nogometaši iz Celovca, ki so došli v dveh skupinah. Eden Celovčanov si je pri tekmi zlomil nogo. Prepeljan je bil takoj v bolnico. — Isti dan je bil na domačem pokopališču pokopan 82 letni puškar Tomaž Čemer iz Dol pri Borovljah.

Unterloibl. — Podljubelj. V nedeljo 20. 10. 1940 popoldne je napravil tukajšnji 52 letni fužinski delavec Kristijan Gracher s svojim svakom in še nekim prijateljem izlet skozi Čepo. Ko so bili že na koncu poti in šli čez zadnji most, pade nenadoma Graher z mosta v globočino in tam v deročo vodo. Bil je takoj mrtev. Kakor kaže, ga je isti hip zadela srčna kap. Pokopan je bil 22. 10. na domačem pokopališču v Podljubelju.

Suetschach — Sveče. Dne 13. t. m. smo izročili materi zemlji truplo posestnika Filipa Wurzerja pd. Hubnika na Sali. Rajni je dosegel 74. leto in bil vobče čislan kot zelo marljiv in pošten kmet. Trudil se je za vsakdanji kruh, dokler ga ni bolezen priklenila na postelj. Tudi svojega maternega jezika ni nikdar zatajil. Naj počiva v miru, ostalim naše sožalje!

Feistritz — Bistrica v Rožu. Nad našo vasjo na gričku stoji ljubka cerkvica „pri Križih“. Na obzidju so vidni še streli iz starih pušk, zadnji sledovi hude bitke, ki je divjala tod leta 1813 med cesarskimi in francoskimi četami. Zapadno od cerkvice na griču stoji spomenik padlim vojakom. Postavljen je bil že okrog leta 1850 in obnovljen leta 1913 ob stoletnici bojev s Francozi. Spomenik ima obliko velikega železnega križa in ga je vlila tukajšnja livarna, ki je pozneje ustavila obratovanje. — Naša največja zanimivost pa je skromna delavska hišica, ki stoji v tako imenovanih Kotlah poleg več metrov visokega slapa. V njej je najprej stanoval Kaiser Josef, ki je bil starostni rentnik in je umrl pred pred dobrimi 10 leti. Nato se je v hišico priselila družina Knez. Ker pa stariša nista mogla dobiti tod dela, sta šla spet s trebuhom za kruhom. Pred več meseci je dobil mali domček novega stanovalca v osebi nekega Kralja in njegove žene. O njem vemo samo to, da nima krone in da je rodom iz severne Avstrije. Zanimivi dom, ki je dajal streho cesarjem, knezom in kraljem, si lahko ogledate, ko vas opravek prinese v naš rožanski kraj.

Velden — Vrba. — Dne 24. t. m. je na tuk. kolodvoru zjutraj ob 7 uri zavozil osebni vlak 411 na stoječi tovorni vlak 8260. Pri tem je našla smrt 22 letna Angela Primožič, 10 potnikov in 2 železničarja so zadobili lažje poškodbe.

Aich — Dob pri Logi vesi. Dne 12. oktobra sta stala v farni cerkvi sv. Ilja pred poročnim oltarjem pd. Prerokov Nace in njegova nevesta Anica Katnik, posestnica pd. Trpečnjakinja v Rovah. Ženin je znan igralec logaveškega kulturnega društva, nevesta je iz zavedne rožanske družine. Želimo jima v novem stanu mnogo sreče in blagoslova!

Kathreinberg — Jerberg. Našo cerkvico vrh daleč naokrog vidnega hriba popravljamo. V avgustu je namreč v stolpov strelovod, ki je v slabem stanju, udarila strela, dosegla strop, odtam švignila po steni v cerkveno ladjo, razbila dva stola na male koščke, poškodovala vse oltarje in zdrobila oltarne stopnice ter zruvala betonska tla. Cerkvica je bila zavarovana, deželna zavarovalnica je škodo izplačala. Ostalo dodajo posestniki, ki cerkev vzdržujejo, radevolje iz svojega. Vigredi pa bo naša cerkvica obnovljena, znotraj lepo poslikana in povabili vas bomo na dan blagoslovitve, ki bo hkrati naš semenjski dan. Letos je namreč semenj na žalost domačinov izostal.

Grob župnika Poljanca.
fot. Potočnik.

Rosegg-Rožek. — Predzadnji pondeljek zvečer so našli domačini na rožeški cesti ležečega nezavestnega moža s kolesom. Takoj so poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da je ponesrečencu pri padcu s kolesom počila lobanja. V poškodovanem so spoznali rožeškega nadučitelja Maksa Petutschnig. Prepeljali so ga v beljaško bolnico.

Köstenberg - Kostanje. — Wirtova družina na Kostanjah je v enem samem tednu izgubila očeta in mater. Dne 18. t. m. je umrla 69 letna mati Ana. Ko je ležala na mrtvaški postelji, se je njen mož Janez Gröblacher smrtno nevarno zastrupil. Pomotoma je segel po steklenici s kisovo esenco, jedka tekočina mu je prizadejala zelo hude notranje poškodbe, katerim je na dan pogreba svoje žene podlegel. Pogreb je bil 23. t. m. Na grobu je rajnemu govoril župan iz Vrbe ter omenjal njegove zasluge za kostanjsko občino, katere si je pridobil v času, ko je bil župan in načelnik gasilskega društva. Wirtovima večni mir!

Hohenthurn — Straja ves. — 39 letni posestnik Janez Pignet pd. Wigele v Drevljah je zapregal konja. Nenadno se sicer mirni konj iz neznanega vzroka vznemiri, udari z zadnjim kopitom nazaj in zadene posestnika s toliko silo v glavo, da je nezavesten obležal. Udarec mu je pretresel možgane, kopito pa prizadjalo vrhutega zunanje rane. Ponesrečenca so takoj spravili v beljaško bolnico.

Ostali drobiž: Pri Lienzu so odkazali Dravi novo strugo. Regulacijska dela, ki se vršijo od leta 1934 in je zanje predviden 1 milijon mark, se nadaljujejo. — V Lučanah se je pri podiranju dreves nevarno poškodoval vinničar Janez Lorbeck. Drevo mu je razbilo lobanjo. — Pri Podkloštru si je pri vožnji zlomil nogo 23 letni delavec Peter Lepušic. — Matija Pipan, trgovec v Mariji na Zilji, se je pri padcu po stopnicah hudo ponesrečil. — Pod celovški mestni voz je zašel 58 letni delavec Janez Scharfegger iz Ponfelda. Poškodbe so bile smrtne. — Pri obiranju jabolk si je nevarno ranil desno oko posestnik Anton Valentin iz Kotmare vesi. — 36 letna Adela Smole se je 22. t. m. nahajala na cesti pri Anabihlu, ko jo dohiti nek osebni avto. Prisotnega duha skoči mlada mati pred svoja dva, na cesti idoča otroka in ju potisne na stran, sama pa je zadobila smrtne poškodbe.

Sestanek podjunskega prosvetnega okrožja bo v četrtek, dne 7. novembra dopoldne v prostorih Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, Klausnerring 26/I. Začetek točno ob 9. uri dop., zaključek ob 12. uri opoldne. Sestanka se obvezno udeležijo vodje oz. namestniki in tajniki podjunskih prosvetnih društev. Na sporedu tri važna predavanja in razgovor. Osrednji prosvetni odbor.

Naše gospodarstvo

Okrožne kmečke razstave so najnovejša pridobitev državne kmečke zveze. Vodstvo za Južno marko ima v načrtu, da priredi v jeseni in sledeči vigredi večje število okrožnih kmečkih razstav, ki so združene s poukom o modernem gospodarstvu z gnojem, o silosih, kmečkih strojih, o važnosti postave za dedne kmetije i. dr. koristnimi predavanji. V tem tednu se zaključi beljaška kmečka razstava, nakar sledijo razstave v Špitalu ob Dravi, Šmohorju Št. Vidu, Volšperku i. dr. Umestnost tovrstne ustanove kaže rastoči interes med kmeti in meščani za razstave.

Živinorejska zveza Južne marke, tržni urad Celovec, javlja, da je določila sporazumno z ravnateljstvom mestne klavnice kot termine za dobavljanje goveda in telet vsak pondeljek od 14 do 18 ure in za dobavljanje svinj vsak torek od 14 do 18 ure. Dobave izven določenih terminov so izključene.

Skrb za dobro pleme domačih živali je poverjena posebno občinam. Zadeva občin je, da vzdržuje dobre bike, merjasce, ovne in kozle. Občine pa so upravičene, da terjajo kritje stroškov za vzdržavanje moških živali od posestnikov. Glavno licencovanje moških živali se odslej vrši enkrat v letu, izjemno licencovanje je dovoljeno pri živinskih licitacijah. Lastnik licencovane živali dobi v roke posebno kujigo, licencavane živali same pa bodo zaznamovane s posebnim znakom na ušesih.

Zakaj mnogo sadno drevje ne donaša sadu? Eden glavnih vzrokov je, da je bilo drevesce pregloboko vsajeno. Jama bodi največ 50 do 60 cm globoka. Pri saditvi moramo računiti, da se drevesce še usede. Najprej zabijemo v zemljo kol, drevesca pa ne privežemo trdo h kolu, ker bi sicer, ko se zemlja usede, viselo v zraku.

Štednja v gospodinjstvu je v vojnem času hvalevredna vrlina. Vsakdo vse, kako hitro se pridelek porabi in kako težko ga je pridobiti. Kdor je razsipen v času, ko je še kaj v kašči ali shrambi, bo gledal, ko bo sila, skozi prste. Štediti je treba, ko se kaj ima, in ne potem, ko so shrambe prazne.

Snaga je prvo pravilo v gospodinjstvu. Čujmo, kako pravi ljudska modrost v pregovorih: Snaga je Bogu in ljudem draga — snaga je polovico blaga — snaga je pol zdravja in pol zadovoljnega življenja — snaga ne sega samo do praga — snage ni, če so golobje na strehi in gostači v hiši — snažnost vino pije (vino hoče imeti snago).

Površnost je sodobna bolezen. Daš krojaču jopič v popravilo. Če mu ne nakažeš vseh lukenj, ti bo vsaj eno spet vrnil. Čevljarju je treba pokazati vsako rano s prstom, sicer ne bo videl vseh popravil. Mnog gospodar bi si moral oskrbeti velika povečevalna stekla, da bi videl, kje povsod je še potrebno njegova roka. Gospodinjo dostikrat dregne metla ob nos, da jo prime v roko. Še uradništva se je lotila taista bolezen, le da nosi bolj moderno ime „Amtsschimmel". Učenjaki pravijo, da je površnost v zvezi z naglim tempom našega časa in še z zrahljanimi živci sodobnih ljudi. Zato pa je natančnost pri delu in v življenju tem dragocenejša.

Blato iz močvirij in ribnikov lahko uporabljamo kot gnojilo. Ker pa vsebuje tudi kisli humus in železov oksidol, je umestno, da blato pred uporabo razkisamo. Dodamo mu nekoliko gašenega apna in blato posušimo na zraku. Tako pripravljeno blatno gnojilo tvori humuzno, dušika prosto zemljo.

Gospodar v hiši.

V Indiji se je oče pričkal s sinom o tem, kdo da je splošno gospodar v hiši, ali je to mož ali žena. Sin je menil, da je to seveda mož, vendar je bil njegov oče drugačnih misli.

„Potuj skozi deželo! Dam ti voz s par konji in pa sto kokoši. V tistih hišah, kjer boš dognal, da ima žena vso oblast, pusti po eno kokoš. Kjer boš pa videl, da je mož gospodar, pa enega konja."

Sin je storil, kakor mu je bilo rečeno, in se je odpravil na pot. Kmalu je bil jako presenečen, ko je videl, kako se mu število njegovih kokoši manjša, medtem ko ni bil imel še nobene prilike, da bi bil podaril enega od obeh konj. Že zdavnaj je bil sprevidel, da je obveljalo očetovo mnenje. Tedaj pa, ko je bil razdal že devet in devetdeset kokoši, je prispel na osamljeno kmetijo in je tudi ondi vprašal, kdo da je gospodar v hiši.

„To sem seveda jaz," je odvrnil plečat možakar in se je zasmejal.

„Dokaži to!" je rekel prišlec.

Kmet je poklical svojo ženo, ki je s skromnimi besedami potrdila, da je v tej hiši seveda le njen mož gospodar.

„V redu," je zadovoljno odgovoril obiskovalec, „izberi si enega mojih konj!"

Kmet si je ogledoval konja in je dejal: „Dajte mi rjavca!"

Komaj je bil to izustil, ko ga je žena prijela za rokav, ga potegnila v stran in mu je nekaj odločno dopovedovala.

Nato je kmet spet pristopil k tujcu in rekel: „No, dajte mi rajši belca!"

„Kaj še!" je ogorčeno vzkliknil prišlec, „samo kokoš dobite!"

Potem je osupli zakonski dvojici vrgel poslednjo kokoš pred noge in se je s par konji in praznim vozom odpeljal domov. (H. B.)

Zanimivosti iz vsega sveta.

Sibirija — neizmerna zemlja.

Bilo je v 16. stoletju. V tem stoletju so Evropejci odkrivali svet ter si ga delili med seboj. Iskali so Kitajsko, namesto nje so našli Novo Funlandijo; iskali so Indijo, zlato in dišave, našli so platin in braziljsko drevo. Takrat, pet let po odkritju Amerike, se je zglasil na dvoru carja Ivana v Moskvi ruski trgovec Anika Stroganov. Globoko se je priklonil pred carjem: „Suha in prazna ter brez ljudi je zemlja tam za na vzhodu. Daj mi jo . . ." Car je okleval, šele na prigovarjanje svojih svetovalcev je dal privoljenje. Anika je postal v imenu belega carja prvi „poveljnik" zemlje onkraj Urala. Nameraval je narediti kupčijo, naredil pa je zgodovino. Zbudil je zanimanje za Sibirijo. Anika in njegovi sinovi so pokazali smer, tri sto let se je obračala ladja po njej. Stroganovi so bili pametni ljudje. Na svojih pohodih so jemali s seboj podjetne ljudi: trgovce, kmete ter uporniške naseljence ob Volgi, Dnjepru in Donu — kozake. Tem je poveljeval hetman vseh hetmanov, Jermak Timofejevič. Jermakove čete so po krvavih bojih s Tatari, Voguli in Ostjaki prekoračile Ural ter dospele do reke Ture. Tamkaj se je začelo ozemlje sibirskega carja Kučuma, potomca slavnega Džingis-kana. Kozaki so končno premagali še njega, njegove sinove pa odvedli na carski dvor v Moskvo. Iz njih izhaja odlični ruski knežji rod Sibirskij. Ruski kozaki, lovci, kmetje in trgovci pa so prodirali vedno globje in globje v deviško zemljo, v neizmerno Sibirijo. In že leta 1664. je prispel kozak Dešnev po Severnem morju do Tihega oceana ter odkril, da je Sibirija takorekoč zvezana z Ameriko. Vest o tem odkritju pa je dospela v Moskvo šele 80 let pozneje.

Sibirija ima ostro podnebje. Pozimi imajo često nad 40 mraza; šest mesecev sneži. Navzlic temu pa je ondotno podnebje zdravo. Prilagodili so se mu ljudje in živali; tamkaj je najmanj jetike. Strupeno pa je v severni Sibiriji, tam ima leto tako rekoč le dva dni: poletje in zimo. Ko pa je hotela vlada tamošnje prebivalce preseliti bolj na jug, so prosili, naj jih dajo rajši dalje na sever.

Sibirske pokrajine so za nas nenavadne. Čisto na severu se razprostira neprodirna tundra, močvirnata, z nizkim drevjem obraščena pokrajina. Izredno je bogata na raznih kožuharjih in zlatu. Na tundro meji tajga, sibirski pragozdovi. Tamkaj rastejo takšne cedre, macesni, smreke, jelke, breze, topoli in lipe, da se jim čudijo celo ljudje z ruskega severa. Sedemstosedemdeset milijonov hektarjev gozda je zdaj v Sibiriji, približno šestkrat toliko, kot ga ima vsa Evropa, ne da bi šteli zraven Rusije.

Na jugu pa se nahaja „črna zjom", črna zemlja in stepa. Tu se širijo tudi največji pašniki na svetu po osem tisoč kilometrov v daljavo.

Tudi Francija išče nadomestil za surovine. Pod vplivom zadnje vojne in zlasti pod pritiskom angleške blokade, je Francija sedaj prisiljena posvetiti vso pozornost umetnim sredstvom, ki bi zamenjala razne surovine. V tej smeri vlada živahno delovanje v laboratorijih in delavnicah francoskih kemikov. Med drugim skušajo najti nadomestilo za naravna goriva in zlasti zamenjavo za sladkor in olje. Sedaj so pričeli pridobivati n. pr. nadomestilo za bencin iz grozdnih tropin.

Kopel v japonskih kmečkih hišah. Japonec se koplje vsak dan proti večeru. Vodo segrevajo v kopalni kadi, ki je na kmetih iz žgane ilovice. Pod kadjo je ognjišče, v katerem kurijo. Ko se je voda segrela od 45 do 50° Celzija, stopi v kad najprej oče. Tudi najrevnejši Japonec se zvečer koplje. Ako sam nima kopalnice, gre z vso družino v javno kopel. Mati in hčerke gredo v žensko kopel, oče s sinovi pa v moško. V javnih kopelih je bazen, napolnjen s toplo vodo. Tu čepijo stotine Japoncev in uživajo gorko kopel, otroci pa vriskajo in drug drugega polivajo. Nato gredo vsi domov in po mestih vidimo v večernih urah na ulicah cele trume ljudi z milom, glavnikom in zobno ščetko v rokah. Japonska stoji na vulkanskih tleh. Že od nekdaj bruhajo tam vulkani ogenj in žveplo. Tudi danes naletiš po vsej deželi zelo pogosto na vroče vrelce. Najbrž so se Japonci že v starih časih v teh vrelcih navadili na kopel. Japonec ne sede k večerji, preden se ni okopal. Zaradi tega imajo tudi gostilne kopalnice za goste. Ako vprašajo trudnega Japonca v gostilni, kaj bi rad, bo navadno najprej zahteval kopel.

Svinjski pastir na univerzi. Še pred nekaj leti je bil Stevan Repov, doma pri Sisku v vasi Strmeno, ubog svinjski pastir. Dan za dnem je pasel na občinskem prostoru svinje. Med tem ko so se svinje pasle, pa so pohitele misli mladega pastirja v svet. Življenje mu je bilo knjiga, polna tisočerih čudežev, in ničesar si ni bolj želel, kakor da bi mogel razrešiti skrivnostni smisel zanimivih stvari. Nekoč mu je učitelj na njegovo prošnjo dal knjigo. Kmalu nato sta se z učiteljem postala prijatelja. Stevan je dobival od njega vedno več knjig, pričel se je učiti pod milim nebom za gimnazijski izpit in je končno z odličnim uspehom napravil maturo. Sedaj pa se je Stevan Repov, nekdanji svinski pastir, vpisal na univerzo in se posvetil pravnemu študiju.

Napoleonov klobuk in Jozefini biseri v cestnem jarku. V drugi polovici junija so bile ceste na Francoskem polne beguncev, ki so bežali proti jugu države. Ob neki cesti pri mestu d'Etampes je v jarku ležalo prevrnjenih cela vrsta razbitih avtomobilov. Dva avtomobila po čudnem naključju nista bila poškodovana. Natovorjena sta bila z nekimi škatlami. Ena je ležala razcefrana v jarku. Vsebina je ležala razmetana po blatu. Več ko dva dni se ni nikdo izmed tisočih, ki so šli mimo, za to zmenil. Ko so zadnji Francozi odšli, je pripeljal po tej cesti nek nemški avtomobil. Nemški oficir je začuden opazil v jarku ležeč klobuk. Zapazil je tudi nenavadno skrbno izdelano orožje, samokres s srebrno obrobljenim kopitom, z biseri okrašene meče, drage okraske, zbirke dragocenih kamnov, smaragdov in rubinov. Ko je spoznal, da gre za Napoleonov klobuk in za zgodovinske dragulje, jih je izročil francoskim oblastem.

Japonski potapljač Masare Natsumo se je nedavno spustil z ribiške ladje v morsko globino kakih 75 m na neki greben, na katerem se nahajajo biserne školjke. Ko je dal znak, naj ga dvignejo, so se mornarji zelo začudili, kako je mogoče, da je tako težak. Vlekli so ga počasi navzgor, v daljših presledkih nekoliko prenehali, da bi se polagoma privadil na lažji vodni pritisk. Ko so ga končno popolnoma izvlekli, so na veliko začudenje zagledali samo prsni del potapljača, s polno košaro biserov. Takoj so se spustili na isto mesto drugi potopljači, pa niso mogli najti nikakega sledu za svojim tovarišem. Verjetno je, da ga je požrla kaka vodna zver, živeča na dnu morskih globin.

Pogodba. Mož razlaga svojemu prijatelju: „Ne razumem, zakaj se ljudje v zakonu vedno kregajo. Midva z ženo sva sklenila pogodbo, ki vedno prepreči, da bi prišlo med nama do prepira. Dogovorila sva se namreč, naj ima enkrat eden prav, drugič pa drugi in sicer tako: kadar sva enakega mnenja, imam prav jaz, kadar pa različnega, pa ona".

Čarodej. Na vaškem odru je uganjal čarodej svoje umetnosti. Med drugim je pokazal gledalcem svoj klobuk in jemal iz njega zapored vse mogoče in nemogoče stvari ter dostavil: „Kakor vidite, svojega klobuka ne morem izprazniti, vedno je še nekaj notri." — V zadnji klopi se oglasi nekam zlobno stari Vrabec in vpraša: „Tudi če ga imate na glavi?"

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
Veljavna je inseratna tarifa 1.